

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu - Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Danuta Silska (spr.)

Sędziowie: SSO Ewa Fras-Przychodni

SSR del. Paweł Soliński

Protokolant: st. prot. sąd. Justyna Klimek

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K. i D. K.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powodów

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu z dnia 23 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 638/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów J. K. i D. K. kwotę 17.395 (siedemnaście tysięcy trzysta dziewięćdziesiąt pięć) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 8 maja 2014 r. do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów J. K. i D. K. kwotę 3.287 (trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów J. K. i D. K. kwotę 2.070 (dwa tysiące siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ Ewa Fras-Przychodni /-/ Danuta Silska /-/ Paweł Soliński

UZASADNIENIE

J. K. i D. K. wnieśli przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. pozew o zapłatę 17.395 zł wraz z odsetkami oraz kosztami procesu. Podstawą dochodzonego roszczenia była umowa nr (...) zawarta między stronami w dniu 27.09.2007 r. o kredyt hipoteczny w wysokości 383.800 zł indeksowany do CHF na sfinansowanie zakupu mieszkania od dewelopera, wykończenia lokalu oraz spłatę kredytu konsumpcyjnego. Zdaniem powodów, zapis dotyczący zabezpieczenia kredytu poprzez ubezpieczenie niskiego wkładu własnego stanowi niedozwoloną klauzulę umowną jako niezgodny indywidualnie i niepodlegający negocjacom. Umowa w tym zakresie, zdaniem powodów, jest

nieważna, zaś pobrane od powodów przez pozwanego kwoty: 2.649 zł, 6.560 zł i 8.186 zł winny podlegać zwrotowi jako świadczenie nienależne.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu wyrokiem z dnia 23.12.2014, sygn. akt I C 638/14 oddalił powództwo (punkt 1.); zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 2.).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji:

W 2007 r. powodowie ubiegali się o zawarcie umowy kredytu hipotecznego celem zakupu nieruchomości. Nie dysponowali środkami własnymi na ten cel. Zwrócili się o pomoc do doradcy finansowego w (...) Bank S.A. M. D., który wybrał i przedstawił im oferty banków, w tym ofertę pozwanego - kredytu indeksowanego do CHF oraz zawierającego ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Na zlecenie powodów M. D. negocjował z pozwanym warunki umowy kredytu w zakresie wysokości rat spłaty. Postanowienia oferty pozwanego w zakresie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie były przedmiotem negocjacji. Rozważając oferty kredytów hipotecznych powodowie brali pod uwagę także ofertę niezawierającą ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, ale wysokość rat spłaty takiego kredytu przekraczała ich możliwości finansowe. Poza ubezpieczeniem powodowie nie dysponowali innymi zabezpieczeniami ryzyka z tytułu niskiego wkładu własnego.

Dnia 27.08.2007 r. pozwany poinformował powodów, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych. Występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno raty spłaty, jak i wysokość zadłużenia z tytułu zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty.

Dnia 31.08.2007 r. powodowie złożyli pozwanemu wniosek o kredyt na łączną kwotę 383.800 zł w walucie CHF z ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego. Składając przedmiotowy wniosek powodowie mieli świadomość, że będą zobowiązani do zwrotu pozwanemu poniesionych przez niego kosztów z tytułem ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

W dniu 01.10.2007 r. powodowie jako kredytobiorcy i pozwany bank zawarli umowę o kredyt hipoteczny na kwotę 383.800 zł indeksowany do CHF po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązujących u pozwanego w dniu uruchomienia kredytu lub transzy (§ 2 ust 1 i 2 umowy). Strony postanowiły m.in., że:

- kredyt oprocentowany jest wg zmiennej stopy procentowej (§ 6 ust 1),
- powodowie ponoszą ryzyko zmian stóp procentowych (§ 6 ust 2),
- oprocentowanie kredytu wynosi 4.0838 % w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 1.3838 p.p. stałej w całym okresie kredytowania (§ 6 ust 3),
- oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M [CHF] (§ 6 ust 5),
- powodowie zobowiązują się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych pozwanego (§ 7 ust 1),
- dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 312.800 zł, stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym powodów, na podstawie umowy zawartej przez pozwanego z (...) S.A. (§ 9 ust 7),

- powodowie są zobowiązani do zwrotu pozwanemu kosztów ubezpieczenia w wysokości 2.649 zł za pierwszy 36 miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej (§ 9 ust. 8),
- jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 312.800 zł powodowie są zobowiązani do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36 miesięczny okres udzielonej pozwanemu przez (...) S.A. ochrony ubezpieczeniowej, o czym powodowie zostaną poinformowani przez pozwanego pisemnie (§ 9 ust. 9),
- jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 312.800 zł pozwany dokona zwrotu proporcjonalnej części składki na rachunek powodów, za pełne miesiące kalendarzowe pozostające do końca okresu ubezpieczenia, za który składka została uiszczona (§ 9 ust. 10).

Zgodnie z Załącznikiem nr 1 do ww. umowy, tj. Regulaminem kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej:

- niski wkład własny to udział środków własnych powodów (rozumiany jako różnica pomiędzy wartością nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, a kwotą kredytu) w stosunku do wartości nieruchomości poniżej wymaganego standardowego minimum, wynoszący do 10 % wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu w przypadku kredytu w PLN, do 20 % wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu w przypadku kredytu w walucie obcej / kredytu indeksowanego kursem waluty obcej (§ 2 pkt 6),
- powodowie zobowiązani są zapłacić wszelkie opłaty i prowizje należne pozwanemu w związku z zawarciem umowy kredytu, określone w cenniku (§ 7 ust. 1),
- opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. Podstawa wyliczenia opłaty określona jest w sposób następujący: 2) dla kredytów w walucie obcej, dla celów wyliczenia przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona wg wartości kursów waluty obcej wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej u pozwanego: a) w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym sporządzona została umowa kredytu - w przypadku nowych kredytów; b) w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej - w przypadku przedłużenia ochrony na okres kolejnych 36 miesięcy, zgodnie ze wzorem: podstawa wyliczenia opłaty = [(kwota kredytu w PLN / kurs kupna dewiz) * kurs sprzedaży dewiz] - 80 % wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu (§ 7 ust. 6),
- pozwany pobiera opłatę, wynikającą z kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu, poprzez automatyczne obciążenie rachunku PLN powodów w dniu uruchomienia środków z kredytu za pierwszych 36 miesięcy trwania umowy kredytowej (§ 7 ust. 7),
- jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości nie stanie się równy bądź niższy niż 90 % w przypadku kredytów udzielonych w PLN lub 80 % w przypadku kredytów w walutach obcych, wówczas pozwany pobiera opłatę za kolejny 36 miesięczny okres (§ 7 ust. 8),
- jeżeli w trakcie okresu wskazanego w ust 7. i 8. stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości stanie się niższy niż 90 % w przypadku kredytów udzielonych w PLN lub 80 % w przypadku kredytów w walutach obcych, pozwany dokona zwrotu proporcjonalnej części opłaty na rachunek powodów, za pełne miesiące kalendarzowe pozostające do końca okresu ubezpieczenia, za który składka została uiszczona (§ 7 ust. 9).

Zgodnie z Załącznikiem nr 4 do ww. umowy, tj. Cennikiem opłata z tytułu kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosi 3 %.

Zawierając ww. umowę powodowie udzielili pozwanemu pełnomocnictwa m.in. do pobierania z ich rachunku bankowego, prowadzonego przez pozwanego, opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia przez pozwanego niskiego wkładu własnego w (...) S.A. i pobierania składki za kolejne okresy ubezpieczenia wraz z okresem ubezpieczenia, w którym saldo zadłużenia z tytułu kredytu stanie się równe / mniejsze 80 % wartości nieruchomości (pkt 9 Załącznika nr 3 do umowy kredytu).

Wskaźnik LtV, tj. stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości wynosił na dzień zawarcia umowy 98,16 %. Do dnia zamknięcia rozprawy saldo zadłużenia powodów nie stało się równe lub niższe kwocie 312.800 zł (wskaźnik LtV nie spadł poniżej 80 %).

Opłata, jaką pozwany pobrał z rachunku powodów tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, wyniosła łącznie 17.395 zł, tj.: 2.649 zł w 2007 r.; 6.560 zł w dniu 29.10.2010 r.; 8.186 zł w dniu 31.10.2013 r.

Pismami z dnia 28.07.2010 r. i dnia 30.07.2013 r. pozwany informował powódkę o nadchodzącym terminie płatności opłat z tytułu kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, podając szacunkową wysokość opłat, sposób ich wyliczenia oraz wskazując możliwości ich obniżenia, a w piśmie z dnia 30.07.2013 r. także możliwość zastąpienia opłaty prowizją.

Pismem z dnia 15.10.2013 r. powódka zaważała pozwanego do próby ugodowej w zakresie roszczenia pozwu.

Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie: dowodów z dokumentów, których autentyczność i zgodność z prawdą nie były kwestionowane, zeznań powódki, które - jako logiczne, spójne oraz zgodne z wiedzą i doświadczeniem życiowym, a nadto korespondujące z dowodami z dokumentów oraz zeznaniami świadka M. D. - uznano za wiarygodne. Wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego Sąd oddalił na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., gdyż teza tego wniosku nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd I instancji wywodził, iż zgodnie z Kodeksem cywilnym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 k.c.). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (art. 385² k.c.). W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności:

1. wyłączają lub ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za szkody na osobie;
2. wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania;
3. wyłączają lub istotnie ograniczają potrącenie wierzytelności konsumenta z wierzytelnością drugiej strony;
4. przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy;
5. zezwalają kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i przekazanie obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta;

6. uzależniają zawarcie umowy od przyrzeczenia przez konsumenta zawierania w przyszłości dalszych umów podobnego rodzaju;
7. uzależniają zawarcie, treść lub wykonanie umowy od zawarcia innej umowy, niemającej bezpośredniego związku z umową zawierającą oceniane postanowienie;
8. uzależniają spełnienie świadczenia od okoliczności zależnych tylko od woli kontrahenta konsumenta;
9. przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy;
10. uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie;
11. przyznają tylko kontrahentowi konsumenta uprawnienie do stwierdzania zgodności świadczenia z umową;
12. wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania;
13. przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiadają, rozwiązują lub odstępują od umowy;
14. pozbawiają wyłącznie konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia;
15. zastrzegają dla kontrahenta konsumenta uprawnienie wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania ważnych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia;
16. nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy;
17. nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego;
18. stanowią, że umowa zawarta na czas oznaczony ulega przedłużeniu, o ile konsument, dla którego zastrzeżono rażąco krótki termin, nie złoży przeciwnego oświadczenia;
19. przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia;
20. przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy;
21. uzależniają odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od wykonania zobowiązań przez osoby, za pośrednictwem których kontrahent konsumenta zawiera umowę lub przy których pomocy wykonuje swoje zobowiązanie, albo uzależniają tę odpowiedzialność od spełnienia przez konsumenta nadmiernie uciążliwych formalności;
22. przewidują obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta mimo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez jego kontrahenta;
23. wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy (art. 385³ k.c.).

Dalej Sąd Rejonowy podniósł, że kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości (art. 405 k.c.). Przepisy art. 405-409 k.c. regulujące bezpodstawne wzbogacenie stosuje się do świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 k.c.). Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa prawna świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 2 k.c.).

W dalszej części uzasadnienia Sąd wyjaśniał, że w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.:

- postanowienia umowy to zarówno postanowienia objęte porozumieniem stron, jak i postanowienia wzorców umownych,
- postanowienia niezgodnione indywidualnie, to postanowienia, które były zgłoszone przez partnera konsumenta oraz nie były rzeczywiście negocjowane przez strony,
- działanie wbrew dobrym obyczajom to tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontaktową stron umowy,
- rażąco naruszenie interesów konsumenta to nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

Sąd dodał, iż świadczenie pobrane na podstawie niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. podlega zwrotowi na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. jako świadczenie nienależne.

W ocenie Sądu Rejonowego, w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy postanowienia łączącej strony umowy kredytu regulujące ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, tj. § 9 ust 7, 8, 9, 10 umowy, pkt 9 pełnomocnictwa (Załącznik nr 3), postanowienie Cennika procentowo określające wysokości kosztu tego ubezpieczenia (Załącznik nr 4) oraz § 2 pkt 6, § 7 ust. 6, 7, 8, 9 wzorca umownego (Regulaminu), nie zostały indywidualnie uzgodnione w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. - zostały zaproponowane przez pozwanego i nie były negocjowane przez strony. Postanowienia te nie określają głównego świadczenia stron, którym po stronie powodów jest zapłata rat spłaty kredytu oraz prowizji. Zdaniem jednak Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskazane postanowienia nie są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., albowiem kształtują prawa i obowiązki powodów zgodnie z dobrymi obyczajami oraz nie naruszają rażąco ich interesu.

Sąd wyjaśnił, że instytucja ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w związku z zawarciem umowy kredytu ma na celu zabezpieczenie zwiększonego ryzyka banku i uzyskanie kredytu w wysokości odpowiadającej potrzebom kredytobiorcy. Brak tego ubezpieczenia, przy jednoczesnym braku zabezpieczenia zwiększonego ryzyka banku w inny sposób, skutkowałby uzyskaniem przez kredytobiorcę kredytu w wysokości nieodpowiadającej jego potrzebom. Skoro ubezpieczenie niskiego wkładu własnego stanowi zabezpieczenie zwiększonego ryzyka banku, to koszt tego zabezpieczenia w okresie występowania tego ryzyka winien ponosić kredytobiorca. Ekwiwalentem tego kosztu jest uzyskanie kredytu w odpowiednio wyższej wysokości. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w postanowieniach regulujących ubezpieczenie niskiego wkładu własnego umowy łączącej strony:

- znikomy wkład własny powodów skutkuje zwiększonym ryzykiem pozwanego w okresie, gdy wskaźnik LtV nie spadnie poniżej 80%,
- ryzyko to zastało zabezpieczone ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego,
- dzięki temu ubezpieczeniu powodowie uzyskali kredyt w wysokości odpowiadającej ich potrzebom,

- ekwiwalentem zaspokojenia interesu powodów w zakresie wysokości uzyskanego kredytu jest koszt ubezpieczenia.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu I instancji, nie sposób uznać, aby postanowienia łączącej strony umowy, zgodnie z którymi ustanowione zostało zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego z obciążeniem kosztem tego zabezpieczenia powodów, kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały ich interesy w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Sąd dodał, iż przyczyną uznania abuzywności postanowienia o ustanowieniu zabezpieczenia w postaci przystąpienia do umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w powołanym przez powodów wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 06.08.2009 r., sygn. akt XVII AmC 624/09 było zastrzeżenie braku zwrotu składki, co wyraźnie wskazano w uzasadnieniu tego wyroku, a co w niniejszej sprawie nie występuje (§ 9 ust. 10 umowy, § 7 ust. 9 Regulaminu). Zdaniem Sądu, o ukształtowaniu praw i obowiązków powodów w zakresie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażącym naruszeniem ich interesu można by mówić wówczas, gdyby np. wysokość opłaty z tego tytułu była wyższa aniżeli koszt tego ubezpieczenia rzeczywiście poniesiony przez pozwanego (z uwagi na refinansowy charakter tej opłaty - § 7 ust. 6 Regulaminu). Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje jednak na zaistnienie takiej okoliczności.

Sąd wywodził dalej, iż z zeznań powódki można wnioskować, że naruszenia swego interesu w zakresie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego powodowie upatrują m.in. w znacznym wzroście wysokości opłaty z tego tytułu w 2010 r. i w 2013 r. (k. 254). Znaczący wzrost tej opłaty był konsekwencją istotnej zmiany kursu CHF. Zdaniem Sądu, brak jest jednak podstaw dla uznania, że postanowienia umowy kredytu dotyczące indeksowania kredytu w CHF (§ 2 ust. 2 umowy) oraz postanowienia Regulaminu dotyczące ustalenia wysokości opłaty poprzez odniesienie kwoty kredytu w PLN do wartości kursu CHF (§ 7 ust. 6 pkt 2 Regulaminu) kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały ich interesy w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. W szczególności zaś ekwiwalentem ryzyka kursowego obciążającego powodów była niższa rata spłaty kredytu w porównaniu do raty kredytu nieindeksowanego w CHF, a przy tym pozwany uprzedził powodów o ryzyku kursowym (k. 130-133). Skoro postanowienia łączącej strony umowy kredytu regulujące ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, w tym regulujące wysokość opłaty z tego tytułu (§ 9 ust. 7, 8, 9, 10 umowy, pkt 9 pełnomocnictwa (Załącznik nr 3), postanowienie Cennika procentowo określające wysokości kosztu tego ubezpieczenia (Załącznik nr 4) oraz § 2 pkt 6, § 7 ust. 6, 7, 8, 9 wzorca umownego (Regulaminu) wiążą strony, to zapłata tych opłat w 2007 r., 2010 r. i 2013 r. była wykonaniem ważnego i skutecznego zobowiązania powodów. Opłaty te nie stanowiły więc świadczenia nienależnego w rozumieniu art. 410 § 2 k.c.

Z uwagi na powyższe, tj. z braku podstawy materialnoprawnej, Sąd Rejonowy powództwo oddalił (punkt 1. wyroku). Ubocznie Sąd dodał, że zawezwanie do próby ugodowej nie dowodzi wiedzy powodów o braku zobowiązania w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c. Świadczy raczej o wątpliwości w tym zakresie, co nie jest tożsame z pozytywną wiedzą.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1, 3, 4 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Powodowie przegrali proces w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w całości, dlatego winni zapłacić solidarnie na rzecz pozwanego całość poniesionych przez niego i celowych (zgodnie z art. 98 § 3 i 4 k.p.c.) kosztów procesu, tj. łącznie kwotę 2.417 zł (2.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego - § 6 pkt 5 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych [...] oraz 17 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa procesowego) - punkt 2. wyroku.

Apelację od wyroku wywiedli powodowie, zaskarżając orzeczenie Sądu Rejonowego w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili naruszenie art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. poprzez błędne ustalenie, że klauzula zawarta w umowie kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 27.09.2007 r., dotycząca tzw. ubezpieczenia niskiego wkładu, nie była sprzeczna z dobrymi obyczajami, co skutkowało błędnym przyjęciem, iż klauzula ta nie stanowi niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu ww. przepisu. Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwot dochodzonych w pozwie oraz kosztów procesu przed Sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Nadto, wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów

kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Poza tym, apelujący wnieśli o zobowiązanie pozwanego do złożenia wyjaśnienia, w jakim okresie był on ubezpieczony w (...) S.A., a w szczególności kiedy zakończył się okres ubezpieczenia banku we wskazanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

W uzasadnieniu powodowie podkreślili, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Działania te potocznie określa się jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

Dalej, apelujący podnieśli, iż sama nazwa „ubezpieczenie niskiego wkładu” winna skutkować uznaniem tego postanowienia za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Nazwa ubezpieczenie wskazuje jednoznacznie, że jest to umowa, w której ubezpieczonemu coś przysługuje. Skoro umowa kredytowa określała, że powodowie ponoszą koszt ubezpieczenia, to mogli oni pozostawać w uzasadnionym przeświadczeniu, że może zaistnieć sytuacja, iż będą uprawnieni do jakiegoś świadczenia z tytułu opłaconego ubezpieczenia. Niemniej, już po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji strona powodowa powzięła wiedzę, że pozwany bank w 2009 r. zakończył umowę ubezpieczeniową zawartą z (...) S.A., tj. firmą ubezpieczeniową wskazaną w umowie kredytowej. W ocenie powodów, fakt sformułowania umowy kredytowej tak, że wybór firmy ubezpieczeniowej, wysokość składki oraz zakres ubezpieczenia itp. wyłącznie i swobodnie pozostawało w gestii banku (bank nawet nie informował klientów o zmianie firmy ubezpieczeniowej), który na dodatek był beneficjentem wszelkich ewentualnych korzyści z tego ubezpieczenia, sprawia, że trudno uznać klauzulę, która koszt takiego ubezpieczenia przenosi na konsumenta, za zgodną z dobrymi obyczajami. Skoro umowa kredytowa jasno określała, że powodowie mają ponosić koszty ubezpieczenia banku w ściśle określonej firmie ubezpieczeniowej, to fakt, że pozwany zaprzestał ubezpieczenia w tej firmie, czyni roszczenie powodów w pełni zasadnym, nawet gdyby przyjąć - tak jak Sąd Rejonowy - że postanowienia umowne dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu są zgodne z dobrymi obyczajami.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Nadto, strona pozwana wniosła o pominięcie nowych faktów powołanych przez powodów po raz pierwszy w treści apelacji, w szczególności nowych twierdzeń wywodzonych przez powodów, albowiem strona powodowa mogła powołać je w postępowaniu przed Sądem I instancji, a poza tym nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Pozwany wniósł także o oddalenie wniosku powodów o zobowiązanie strony pozwanej do złożenia wnioskowanych wyjaśnień i oświadczeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów okazała się zasadna.

Sąd Okręgowy przyjmuje za własne, na podstawie art. 382 k.p.c., ustalenia faktyczne poczynione prawidłowo przez Sąd Rejonowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie podzielając jednak w znacznej części rozważań prawnych.

Zdaniem Sądu odwoławczego, słusznie uznał Sąd I instancji, że postanowienia łączącej strony umowy kredytu hipotecznego, regulujące ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodami. Zostały bowiem narzucone przez pozwanego bank i nie były poddawane negocjacji. Rację ma też Sąd, twierdząc, wbrew stanowisku pozwanego, że analizowane postanowienia nie określają głównego świadczenia stron, którym po stronie powodów jest zapłata rat spłaty kredytu. Trafne są także wywody Sądu Rejonowego w zakresie tego, czy przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego mogła w ogóle zawierać postanowienia w przedmiocie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Oczywistym jest bowiem, z uwagi na zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c.), że pozwany

mógł dokonać zabezpieczenia udzielonego powodom kredytu hipotecznego w ten sposób, że objął go ubezpieczeniem niskiego wkładu. Jak stwierdził Sąd, znikomy wkład własny powodów skutkowało zwiększonym ryzykiem pozwanego w okresie, gdy wskaźnik LtV nie spadnie poniżej 80%. Ryzyko to zostało zabezpieczone właśnie ubezpieczeniem niskiego wkładu. Dzięki temu ubezpieczeniu powodowie uzyskali kredyt w wysokości odpowiadającej ich potrzebom oraz ich możliwościom. Ekwiwalentem natomiast zaspokojenia interesu powodów jest koszt ww. ubezpieczenia. Sąd Rejonowy nie dokonał jednak pogłębionej analizy tego, czy postanowienia umowy kredytowej, obejmujące ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Kwestia ta stanowiła zaś istotę problemu w niniejszej sprawie.

Jak już wyżej powiedziano, trafnie uznał Sąd I instancji, iż postanowienia umowy kredytowej stron w zakresie warunków ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie były przedmiotem negocjacji między powodami a pozwanym. Postanowienia te wynikają bowiem z treści innej umowy, tj. zawartej pomiędzy pozwanym bankiem a (...) S.A. To nie powodowie i pozwany negocjowali te warunki jako strony umowy kredytowej. Postanowienia szczegółowo określające warunki wskazanego ubezpieczenia zostały wprowadzone do umowy kredytowej jako rezultat negocjacji wyłącznie pozwanego z towarzystwem ubezpieczeniowym. Powodowie nie mieli żadnego wpływu na treść postanowień w zakresie ubezpieczenia. Nie jest istotne zatem to, że przedmiotowa umowa kredytowa w ogóle obejmuje ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, ale to, że nałożono na powodów obowiązki z tego tytułu, które nie są wynikiem negocjacji stron umowy kredytowej, tylko negocjacji jednej ze stron tejże umowy, tj. banku, będącego do tego stroną silniejszą ekonomicznie i profesjonalistą w obrocie instrumentami finansowymi, a osobą trzecią wobec kredytobiorców, tj. (...) S.A. Kwestia ubezpieczenia niskiego wkładu własnego była co najwyżej, jak wynika z materiału dowodowego w postaci zeznań świadka M. D. oraz powódki J. K., przedmiotem omówienia między Bankiem (...) S.A. a powodami, nie zaś przedmiotem negocjacji stron umowy kredytu w rozumieniu art. 72 § 1 k.c. Postanowienia indywidualnie uzgodnione, w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c., to takie, które były negocjowane, czyli są wynikiem aktywności obu stron, wpływ na nie miały obie strony kontraktu. Nie są nimi natomiast postanowienia, co do których aktywność czy też uprawnienie konsumenta sprowadza się jedynie do przyjęcia bądź odrzucenia tych postanowień. A, taka właśnie sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. To pozwany bank i towarzystwo ubezpieczeniowe wy negocjowały warunki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, zaś udział powodów w tym zakresie sprowadzał się li tylko do wyrażenia zgody na takowe ubezpieczenie, czy też - w szerszym kontekście - na zawarcie z pozwanym umowy kredytu bądź niezawarcie jej w ogóle. Powodowie jako kredytobiorcy nie mieli żadnego wpływu przede wszystkim na wybór kontrahenta ubezpieczeniowego, na warunki ubezpieczenia, w tym zakresie wysokości składki. Poza tym, powodom nawet nie przedstawiono do wglądu umowy ubezpieczeniowej łączącej pozwanego z (...) S.A. Tym samym, powodowie nie byli nawet w stanie ustalić, czy przedmiotowa umowa w ogóle została zawarta, na jakich dokładnie warunkach, czy jest ważna, na jaki czas została zawarta, jakie prawa z tej umowy wynikają dla powodów, a jakie szczegółowo obowiązki, poza koniecznością opłacania składek ubezpieczeniowych, których wysokość uzależniona jest od kursu CHF i to ustalano na podstawie wewnętrznych regulacji przyjętych przez Bank (...) S.A. Podnieść też należy, że z oświadczenia pełnomocnika pozwanego złożonego na rozprawie apelacyjnej w dniu 15.09.2015 r. wynika, iż nastąpiła aktualnie zmiana ubezpieczyciela z (...) S.A. na (...) S.A. O tym fakcie pozwany nawet nie poinformował powodów jako strony umowy kredytowej. Kredytobiorcy nie tylko nie mieli wpływu na wybór ubezpieczyciela, ale nie wiedzieli, jaki aktualnie podmiot i od kiedy jest stroną umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, czy zaistniała okoliczność wpłynęła na zmianę warunków ubezpieczenia. Na podstawie informacji przedstawionych przez pozwanego nie można nawet ustalić, czy składki z tytułu przedmiotowego ubezpieczenia w ogóle są odprowadzane do zakładu ubezpieczeń i w jakiej ewentualnie wysokości.

Dalej wskazać należy, iż ani przed zawarciem umowy kredytowej ani też w trakcie jej zawierania nie zaproponowano powodom jakiegokolwiek alternatywnego rozwiązania w zakresie zabezpieczenia kredytu z niskim wkładem własnym. Należy zwrócić uwagę na samą konstrukcję i treść wniosku kredytowego gdzie nie sformułowano żadnej alternatywy dla tej części wniosku, którą określono jako „proponowane zabezpieczenie kredytu”. Nadto, treść umowy kredytowej oraz regulaminu kredytowania nie przewidują dla sytuacji ubiegania się o kredyt z niskim wkładem własnym rozwiązań alternatywnych, jak na przykład: zastaw, poręczenie, weksel, przewłaszczenie itp., aniżeli sporne ubezpieczenie. W zakresie formy zabezpieczenia niskiego wkładu własnego powodowie zostali postawieni w sytuacji

przymusowej, jeżeli chcieli uzyskać kredyt. Gdyby bowiem nie zgodzili się na obciążenie ich kosztami przedmiotowego ubezpieczenia, kredytu by w ogóle nie otrzymali.

Podkreślić należy, iż sprzeczna z dobrymi obyczajami była nie tylko forma zabezpieczenia, jaką zastosował pozwany w odniesieniu do powodów, ale nade wszystko przerzucenie i to w całości ciężaru kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu na kredytobiorców. Bank pobrał wynagrodzenie od klienta za czynność, której dokonał z podmiotem trzecim i to we własnym interesie. Nadto, nieprawidłowe jest zrównanie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego z innymi sposobami zabezpieczenia. Występują tu bowiem podstawowe różnice, na których zasada się abuzywność spornych postanowień umowy kredytowej z dnia 27.09.2007 r. Standardowe zabezpieczenia kredytu, takie jak np. zastaw, hipoteka, weksel czy przewłaszczenie na zabezpieczenie, są ustanawiane zasadniczo przez kredytobiorcę, chociaż na korzyść kredytodawcy. Kreowane w ten sposób uboczne stosunki zobowiązaniowe działają pomiędzy kredytobiorcą a kredytodawcą. Natomiast ubezpieczenie niskiego wkładu własnego pozostaje w zasadzie poza podstawowym stosunkiem kredytowym - jest to umowa zawierana pomiędzy bankiem a podmiotem trzecim, bez jakiegokolwiek wpływu na jego kształt przez kredytobiorcę. Rodzi to zasadnicze konsekwencje, które - w okolicznościach konkretnej sprawy, przy danym kształcie umowy i sposobie jej wykonywania - są sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszają interes konsumenta. Koszt umowy zawartej pomiędzy pozwanym bankiem a ww. towarzystwem ubezpieczeniowym został przerzucony na powodów w sytuacji, gdy J. K. i D. K. nie mieli żadnego wpływu na treść tej umowy, zakres ubezpieczenia, jak też na wybór samego ubezpieczyciela. Dodać też trzeba, że nie mieli nawet wglądu do przedmiotowej umowy, bowiem pozwany nie ujawnił jej ani w chwili zawierania umowy w dniu 27.09.2007 r. ani w toku niniejszego procesu. Skutkiem tego była całkowita niemożność weryfikacji przez kredytobiorców ważności i skuteczności umowy ubezpieczenia, wysokości świadczenia oraz tego, czy zostało ono wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Sąd odwoławczy zwraca nadto uwagę na unormowania zawarte w obowiązującej w chwili zawierania przedmiotowej umowy kredytowej, tj. w dniu 27.09.2007 r., ustawie z dnia 20.07.2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2001.100.1081 ze zm.). W art. 7 ust. 1 teże ustawy odróżnia się opłaty i prowizje od innych kosztów kredytu, w tym zwłaszcza kosztów ustanowienia zabezpieczeń (art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy). Kosztów tych nie zalicza się do opłat, które de facto ustalane są arbitralnie przez bank. W tej sytuacji muszą istnieć kryteria wysokości świadczenia ściągniętego od powodów w postaci rzeczywistych kosztów umowy ubezpieczenia. W tym zakresie powodom nie pozostawiono żadnej możliwości sprawdzenia rzetelności działania kontrahenta, pozwany nie przedstawił bowiem jakichkolwiek danych od ubezpieczyciela, które mogłyby potwierdzać, że zawarta w Regulaminie i Cenniku kalkulacja opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia odpowiada rzeczywistym kosztom związanym z obsługą podwyższonego ryzyka kredytu. Kredytodawca uniemożliwił zatem, i to nie tylko powodom (kontrahentom), ale i Sądowi weryfikację słuszności naliczonego świadczenia. Takie postępowanie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes konsumenta (kredytobiorców).

Konsument, zaciągając kredyt, ma obowiązek poniesienia kosztów jego obsługi, w tym także kosztów związanych z podwyższonym ryzykiem. Jednakże ma prawo wiedzieć, za co konkretnie płaci i mieć możliwość weryfikacji tego co w niniejszym przypadku nie miało miejsca. J. K. i D. K. nie mają wiedzy czy umowa ubezpieczenia została rzeczywiście zawarta, czy jest ważna, nieobciążona wadliwością oraz jakie świadczenia przewiduje, w szczególności czy odpowiadają one pobranej od nich opłacie. Nie ma żadnych instrumentów, aby umowę tę podważyć. Naruszenie interesu konsumenta (kredytobiorców) w takiej sytuacji jest oczywiste.

W ocenie Sądu odwoławczego, obciążenie powodów kosztami ubezpieczenia niskiego wkładu własnego było niedopuszczalne. Postanowienia umowne, które to regulują, wbrew twierdzeniom pozwanego oraz stanowisku Sądu Rejonowego, są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta (kredytobiorców). W tej sytuacji, uznać je należy nieważne. Wobec tego, świadczenia oparte na przedmiotowych postanowieniach są, zgonie z twierdzeniami powodów, świadczeniami nienależnymi.

Odnosząc się do twierdzeń pozwanego podniesionych w toku postępowania przed Sądem I instancji, iż nastąpiło zużycie uzyskanej przez Bank (...) korzyści stanowiącej pobraną od powodów kwotą w łącznej wysokości 17.395 zł,

to strona pozwana nie wykazała, aby pobrane od kredytobiorców trzy składki ubezpieczeniowe zostały rzeczywiście przekazane na rzecz zakładu ubezpieczeń. Pozwany w tym zakresie nie przedstawił żadnych dowodów, tym bardziej, że nie ujawnił nawet, jak już o tym była mowa, samej umowy ubezpieczenia z (...) S.A. Wobec tego, bezprzedmiotowe byłyby dalsze wywody w kwestii tego, czy strona pozwana otrzymała w zamian świadczenie ekwiwalentne i czy winna liczyć się z obowiązkiem zwrotu ww. sumy pieniężnej.

Niezasadnym jest nadto twierdzenie pozwanego, iż powodowie nie mogą żądać zwrotu przedmiotowego świadczenia z uwagi na to, że już w 2013 r., przed pobraniem od nich trzeciej składki ubezpieczeniowej w wysokości 8.186 zł, wiedzieli, że jest to świadczenie nienależne, skoro wnioskiem z dnia 15.10.2013 r. J. K. zaważwała Bank (...) do próby ugodowej, żądając zwrotu kosztów ubezpieczenia poniesionych przez powodów w 2007 r. i 2010r. W tej kwestii podnieść należy, iż w chwili zawierania umowy kredytu powodowie zostali postawieni przez pozwanego w sytuacji przymusowej, jak była już o tym mowa we wcześniejszych wywodach. Gdyby nie zgodzili się na obciążenie ich kosztami ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, to w ogólnie nie otrzymaliby kredytu. Poza tym, składki z tytułu ubezpieczenia pozwany bank pobierał automatycznie z rachunku bankowego kredytobiorców. W tym celu uzyskał od powodów pełnomocnictwo przy zawieraniu umowy kredytowej. Nadto, gdyby J. K. i D. K. nie zabezpieczyli żądanych przez pozwanego kwot na wskazanym rachunku bankowym, to z dużym prawdopodobieństwem uznać należy, że Bank wypowiedziałby powodom umowę kredytu z uwagi na brak spłaty umówionych rat z tytułu ubezpieczenia. Kredytobiorcy musieliby zwrócić pozostałą do zapłaty kwotę kredytu, co by całkowicie przekreśliło ich starania o uzyskanie kredytu na zakup nieruchomości lokalowej i postawiło w trudnej sytuacji.

Sąd odwoławczy wskazuje nadto, iż twierdzenia pozwanego, jakoby roszczenie powodów uległo przedawnieniu, są całkowicie chybione. Kwoty pieniężne pobrane od powodów przez pozwanego bank nie są bowiem przedmiotem roszczenia o spełnienie spornego świadczenia, lecz o jego zwrot jako nienależnego. Tym samym, znajduje tutaj zastosowanie ogólny, 10-letni termin przedawnienia roszczeń z art. 118 k.c., nie zaś termin 2-letni wynikający z art. 731 k.c. czy też termin 3-letni stosowany dla roszczeń okresowych.

Sąd odwoławczy, mając na uwadze powyższe okoliczności, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił w całości zaskarżony wyrok. I, tak, zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów, na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c., tytułem zwrotu świadczenia nienależnego kwotę 17.395 zł wraz z odsetkami ustawowymi - na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. - od dnia wniesienia pozwu, tj. 08.05.2014 r. do dnia zapłaty (**punkt I.1. wyroku**). W tym miejscu Sąd wskazuje, że pozwany jako dłużnik winien spełnić swoje świadczenie niezwłocznie po wezwaniu przez wierzycieli - powodów (art. 455 k.c.), a więc już po wezwaniu dokonanym przez J. K. pismem z dnia 15.10.2013 r. Skoro jednak powodowie zawarli w pozwie żądanie zasądzenia odsetek za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, Sąd był tym związany i nie mógł orzec ponad to, czego domagała się strona powodowa (art. 321 § 1 k.p.c.). O kosztach procesu przed Sądem I instancji orzeczono w **punkcie I.2. wyroku**, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając po pozwanego jako strony przegrywającej proces w całości solidarnie na rzecz powodów 3.287 zł. Na kwotę tę złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika powodów w osobie adwokata w wysokości 2.400 zł - § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 ze zm.), opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w wysokości 17 zł (k. 7) oraz opłata sądowa od pozwu w wysokości 870 zł (k. 5). O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w **punkcie II wyroku**, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., zasądzając po pozwanego jako strony przegrywającej proces w instancji odwoławczej w całości solidarnie na rzecz powodów 2.070 zł. Na kwotę tę złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika powodów w wysokości 1.200 zł - § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz opłata sądowa od apelacji w wysokości 870 zł (k. 296).

SSO Ewa Fras-Przychodni SSO Danuta Silska SSR del. Paweł Soliński